

Az egyenlő házasság megítélése a magyar társadalomban

Elemzés

INTEGRITY LAB

Tartalom

Vezetői összefoglaló.....	3
Bevezető.....	5
Alapmegoszlások.....	6
Az egyenlő házasság támogatásának háttere	12
Az örökbefogadás megítélése	18
Együttjárások	21
Következetes támogatók – következetes ellenzők	24

Vezetői összefoglaló

Az azonos nemű párok házasságkötését a magyarok 36 százaléka támogatja, míg 56 százalék ellenzi a Budapest Pride és az Integrity Lab legújabb, országos reprezentatív közvéleménykutatása szerint. Az örökbefogadáshoz való jog támogatása számottevően magasabb: a megkérdezettek 46 százaléka nem zárna ki az azonos nemű párokat ebből a lehetőségből. A társadalom 60 százaléka vélte úgy, hogy a meleg, leszbikus és biszexuális embereknek ugyanolyan jogokkal kéne rendelkezniük, mint mindenki másnak.

A nők és a diplomások támogatóbbak

A nők közel 40 százaléka támogatja az egyenlő házasságot, szemben a férfiak egyharmados arányával. Mellettük a felsőfokú végzettségűek között átlag feletti a támogatók aránya: a diplomások 43 százaléka helyeselné, ha az azonos nemű párok is házasodhatnának. A nemzetközi trendekkel ellentétben azonban a legfiatalabbak között nem volt kimagasló az azonos nemű párok házassága melletti kiállás, és a korábbi mérésekkel szemben nem a budapestiek a legtámogatóbb közösség.

A vallásosság polarizál a legjobban

Messze a legmagasabb arányban – 75 százalékban – azok utasítják el az azonos nemű párok házasságát, akik az egyház tanítása szerinti vallásosnak tartják magukat, a tudatosan nem-vallásosok csoportja pedig a leginkább támogató közeg: körükben 47-47 % a támogatás és az elutasítás aránya. Az elutasítás aránya jóval alacsonyabb a többi, nem egyházi vallásos csoportban - tehát alapvetően nem a vallásosság, hanem annak egyházi szabályok szerinti formája az, amely nagy különbséget jelent a támogatás szempontjából.

Jól látható jobb-bal törésvonal

Egyértelmű a különbség a jobb és baloldali-liberális pártok szimpatizánsai között: előbbieket elutasítóbbak, míg utóbbiak támogatóbbak az azonos nemű párok házassága kapcsán. Az ellenzők a Fidesz-szavazók között vannak a legnagyobb arányban (71 %). Az Együtt, Párbeszéd,

Liberálisok, valamint az LMP és a DK szavazóinak abszolút többsége támogatná az egyenlő házasságot, míg az MSZP szavazói a leginkább megosztottak.

Az azonos nemű párok házassága a szeretetről és elköteleződésről szól, nem politikai állásfoglalás

A kutatás alapján kijelenthető, hogy a válaszadók döntően nem politikai mozgalomnak látják az egyenlő házasságért való kiállást: mindössze 13 százalék vélte úgy, hogy politikai állásfoglalás lenne a motivációjuk. Ezzel szemben a magyarok kétharmada válaszolt úgy, hogy az azonos nemű párok azért szeretnének összeházasodni, hogy szeretetüket és elköteleződésüket kifejezzék.

Kevésbé hagyományos a társadalom, mint a jobboldali pártok állítják

Az eredmények alapvetően cáfolják a magyar társadalomról sokakban élő, alapvetően konzervatív képet a házassággal kapcsolatban: a válaszadók túlnyomó többsége, mintegy 80 százaléka nem talál kivétnevalót abban, hogy egy pár házasság nélkül éljen együtt, és kétharmaduk azzal sem ért egyet, hogy akik gyereket szeretnének, ahhoz mindenképpen össze kéne házasodniuk. A megkérdezettek 60 százaléka pedig elutasítja azt - az ellenzők körében gyakran felmerülő érvet - is, hogy az azonos nemű párok házassága veszélyeztetné a magyar családokat és gyermekeket.

A magyarok negyedének van LMB barátja, ismerőse

A megkérdezettek közel 26 százaléka válaszolta, hogy van leszbikus, meleg vagy biszexuális ember az ismeretségi körében, amely egyértelmű növekedést mutat a korábban végzett kutatások eredményeihez képest. Ők a teljes társadalomhoz képest jelentősen, 10 százalékponttal nagyobb arányban, 46 %-ban támogatják az azonos nemű párok házasságát, hazánkban is igazolva azt az összefüggést, hogy aki személyesen ismer LMBTQ embereket, az támogatóbb lesz akár a házasság, akár más jogegyenlőségi, jogkiterjesztési kérdésekben.

A többség szerint a hátrányos megkülönböztetés valódi és rendszeres probléma

A válaszadók abszolút többsége szerint a meleg, leszbikus vagy biszexuális embereket ma rendszeresen éri hátrányos megkülönböztetés – minden második ember értett ezzel egyet. Ugyanakkor bár a társadalom hatoda szerint rendszeres az LMB emberek hátrányos megkülönböztetése, mégsem támogatják az azonos nemű párok jogegyenlőségét.

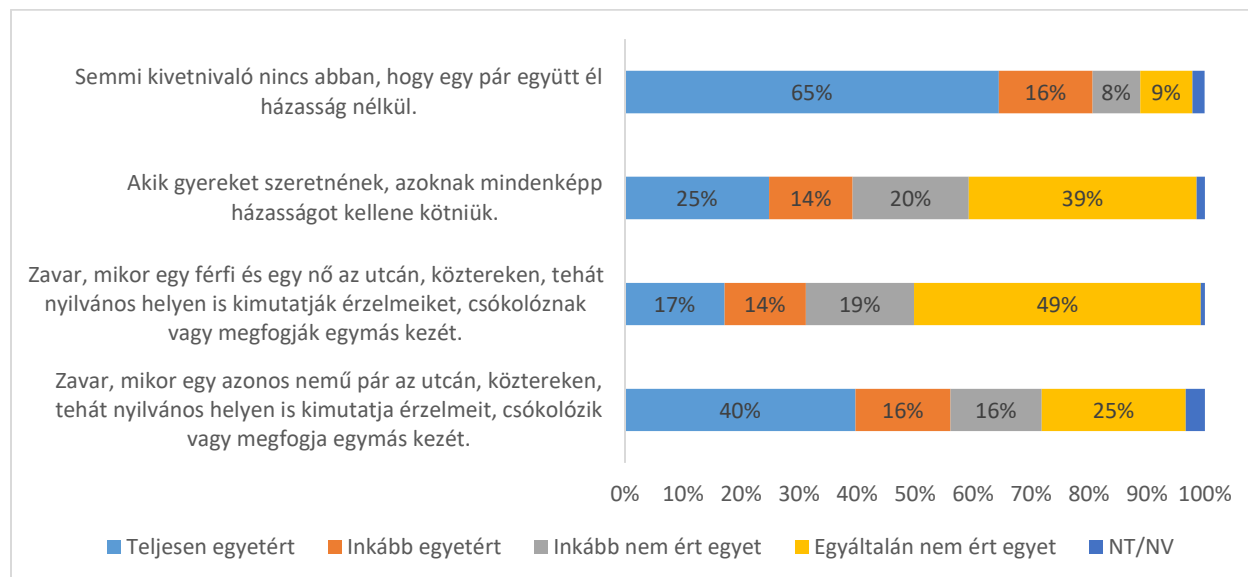
Bevezető

Az LMBTQ (leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer) emberek helyzete, jogegyenlőségük mértéke, problémáik és lehetőségeik kérdése az utóbbi évek egyik legfontosabb társadalmi-politikai ügyévé vált. Miközben egyre több országban már a többségi társadalom tagjaival azonos jogokat élveznek, és a közéleti-politikai napirend is kiemelten kezeli az ügyet, a világ államainak többségében jelenleg is zajlik a diszkriminálásuk elleni, jogkiterjesztésükért, és a társadalom befogadóbb hozzáállásáért folyó küzdelem.

A magyar közvélemény a rendszerváltás óta foglalkozik nyíltabban kérdéssel, azelőtt az LMBTQ közösség egy marginalizált, a nyilvánosság számára alig látható kisebbség volt. A hazai LMBTQ szervezetek az elmúlt két évtized során sokat tettek a közösség megszervezéséért, láthatóvá tételéért. Az azonos nemű párokkal kapcsolatos ismeretek és vélemények a 2000-es évek lassú növekedését követően stabilizálódtak 2010 környékén: jogkiterjesztési folyamatuk a bejegyzett élettársi kapcsolatig jutott. Az elmúlt évek során a Budapest Pride nyári felvonulásán egyre több ember állt ki az LMBTQ közösség mellett.

A Budapest Pride és az Integrity Lab megbízásából a Závecz Research október végén készített országos, reprezentatív közvélemény-kutatást, mely a választók hozzáállását vizsgálta az LMBTQ emberek jogegyenlőségével, helyzetével kapcsolatban. A vizsgált kérdések összeállításakor figyelembe vettük a Budapest Pride által, az LMBTQ közösségben 2016-ban végzett, nem reprezentatív kutatás eredményeit. Az akkori kitöltők közül a házasság kapta a legtöbb említést: a kitöltők több mint háromnegyede - 77 százalék - jelezte, hogy problémaként éli meg, hogy nem házasodhat össze azonos nemű párjával.

Alapmegoszlások

1. ábra: Válaszok aránya a teljes népességen belül

A kutatás egyik legfontosabb kérdésköre a házasság általános megítélése volt – függetlenül tehát az azonos nemű párok jogainak kérdésétől. Ezt egyrészt az a sokak által elfogadott nézet indokolja, mely szerint a magyar társadalom meglehetősen konzervatív, valamint család- és gyerekközpontú, másrészt az a tény, hogy ez a kép a meleg és leszbikus párok házasságának vitájában visszatérő elemként szerepel.

Az eredmények alapvetően cáfolják ezt a házasság-képet: a válaszadók túlnyomó többsége, mintegy 80 százaléka nem talál kivetnivalót abban, hogy egy pár házasság nélkül éljen együtt. A többség akkor is megmarad, ha a gyermeknevelés kérdését is bevonjuk: hatvan százalék utasította el ugyanis azt az állítást, miszerint akik gyereket szeretnének, ahhoz mindenképpen össze kéne házasodniuk.

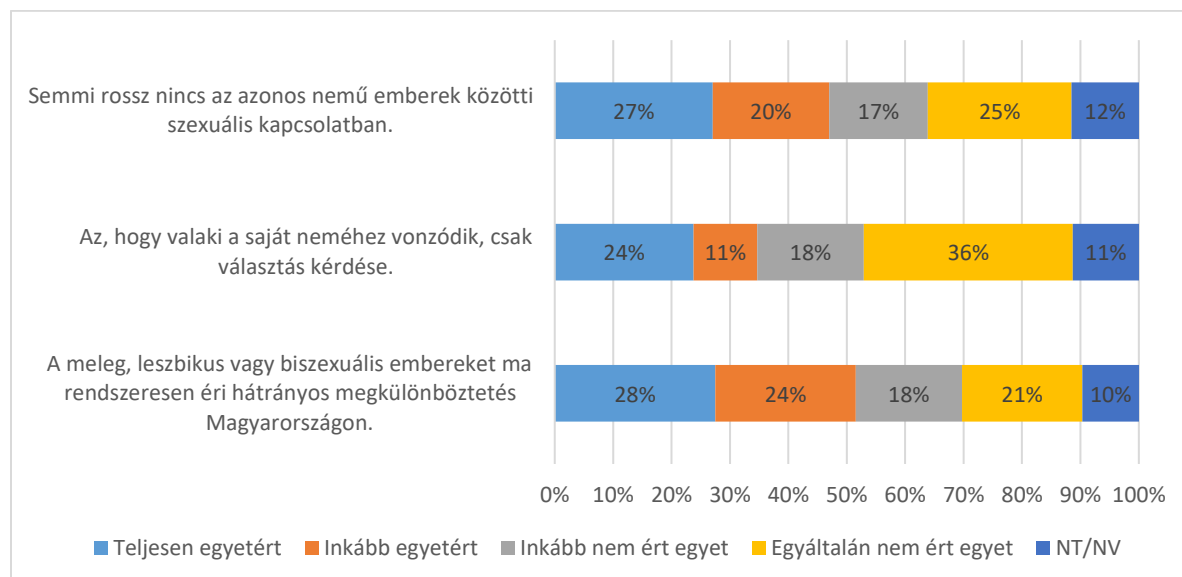
Az LMBTQ közösség körében végzett felmérés másik fontos tanulsága volt, hogy tagjainak komoly problémát jelent a környezetük negatív reakciója (vagy az attól való félelem) azzal kapcsolatban, ha nyilvános helyen szeretnék kimutatni érzelmeiket, egymáshoz tartozásukat. A házasság intézményének hangsúlyozása mellett ez egy másik olyan elem, ami állandó

hivatkozási pontja az azonos nemű párok jogairól szóló vitáknak – a „csinálják a négy fal között” érv mögött a nyilvánosságtól való elzárás szándéka jelenik meg.

Mostani kutatásunk alapján a válaszadók 56 százaléka értett egyet azzal, hogy zavarja az azonos nemű párok ilyen jellegű viselkedése, ám fontos látni, hogy a társadalom egyharmadát ugyanez akkor is zavarja, ha heteroszexuális párokat látnak.

A kutatásban arra is rákérdeztünk, hogyan viszonyulnak a választók az azonos nemű emberek közötti szexuális kapcsolathoz, és mit gondolnak a homoszexualitás okáról. A válaszadók közel fele teljesen, vagy inkább egyetért azzal, hogy semmi rossz nincs az azonos neműek közötti szexuális kapcsolatban, ám negyedük teljesen elítéli azt. A döntő többség szerint a saját nemhez való vonzódás nem csupán választása kérdése, a válaszadók 24 %-a viszont teljesen egyet ért az állítással. Ezekben a kérdésekben viszonylag sok bizonytalansággal is találkoztunk: minden kilencedik megkérdezett nem tudott dönten a fenti állításokról.

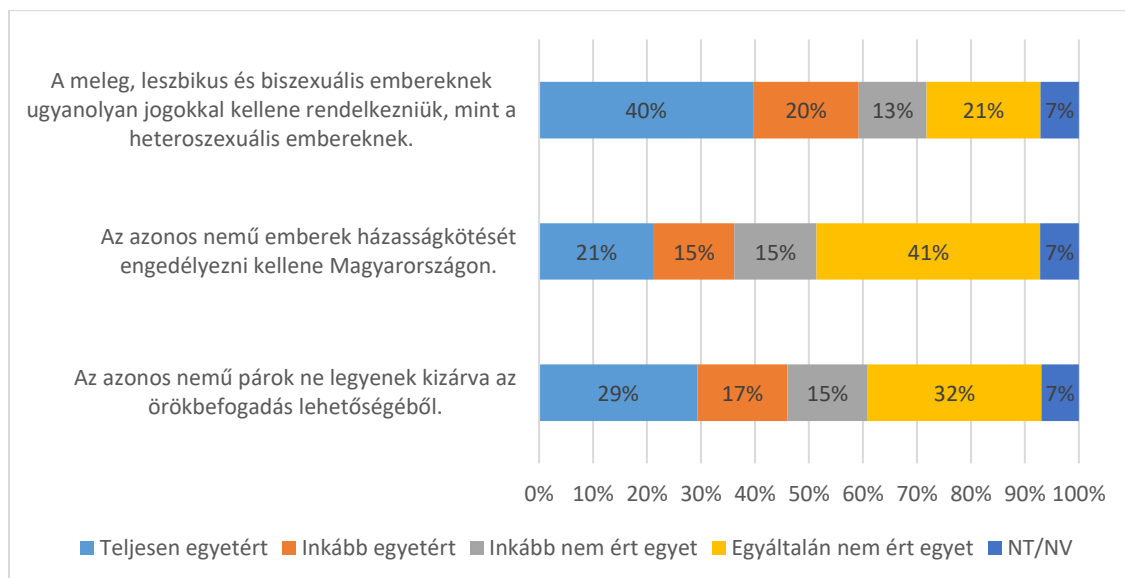
A kutatás egyik fontos eredménye, hogy a válaszadók abszolút többsége vélte úgy, hogy a meleg, leszbikus vagy biszexuális embereket ma rendszeresen éri hátrányos megkülönböztetés – minden második ember értett ezzel egyet.

2. ábra: Válaszok megoszlása a teljes népességen belül

Az azonos nemű párok jogegyenlőségét több kérdésen keresztül mértük – az általános megfogalmazás után két területre, a házasságra és az örökbefogadásra külön kérdeztünk rá. A válaszok azt mutatják, hogy a választók nem teljesen következetesen gondolkodnak a jogegyenlőségről. Az általános megfogalmazással még tízből hat megkérdezett értett egyet, ám a házasság, illetve az örökbefogadás kérdése már nem kapott többséget. Fontos látni ugyanakkor, hogy ez nem magyar sajátosság, a nemzetközi felmérésekben is rendre azt látjuk, hogy a meleg, leszbikus és biszexuális embereknek általánosságban nagyobb arányban szavaznak azonos jogokat, ám magát a házasságot kevesebben terjesztenék ki rájuk. Fontos ugyanakkor kiemelni, hogy bár kisebbség, de jelentős arányú kisebbség – a válaszadók harmada – már azzal az állítással sem értett egyet, hogy a szexuális kisebbségeknek egyforma jogok járnának.

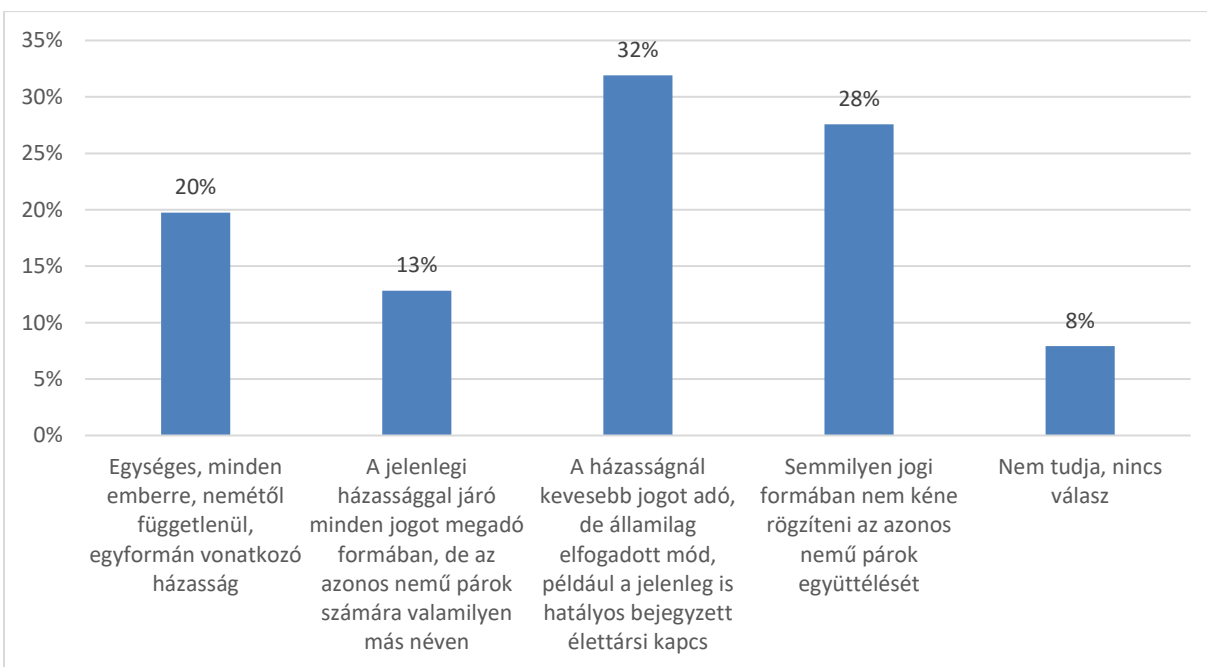
Az azonos nemű párok házasságkötését a válaszadók 36 százaléka engedélyezné, míg 56 százalék ellenezné. Az örökbefogadás támogatása magasabb, itt lényegében összeér a támogatók és ellenzők aránya – előbbiek 46, utóbbiak 47 százaléknyan vannak.

3. ábra: A válaszok megoszlása a teljes népességen belül

A házasság és örökbefogás támogatottságának különbsége megerősíti a 2000-es évek óta látott trendet: ellentétben a legtöbb országgal, Magyarországon az örökbefogadást hagyományosan nagyobb arányban támogatják, mint a házasságot. Az idei, 2016 őszi adatfelvétel idején mért mindkét arány magasabb, mint a 2014-es, Ipsos által mért és publikált eredmény. Akkor a házasság 31 százalékos támogatottságot élvezett, a mostani 36 százalék tehát öt pontos emelkedés. A gyermekvállalással kapcsolatos támogatás esetén az akkori 38 százalék nőtt meg 46 százalékra – nagyságrendileg tehát hasonló növekedésről beszélhetünk.

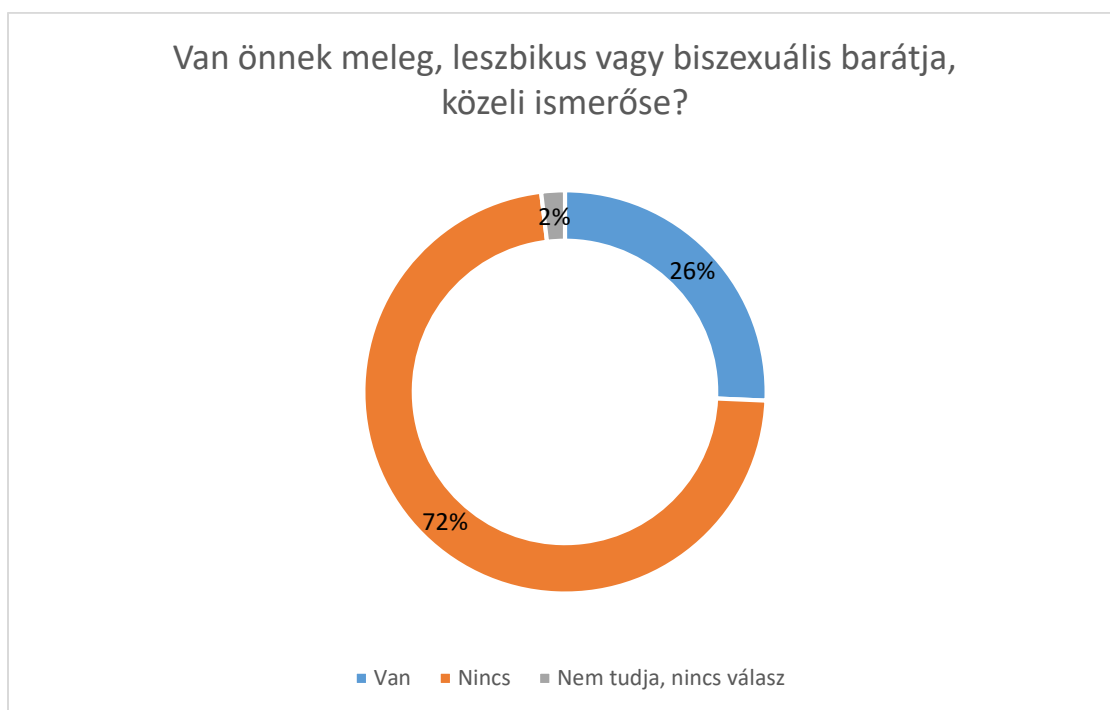
A kutatás során a választói attitűdök pontosabb megismerése érdekében az azonos nemű párok házasságára nem csak eldöntendő jelleggel kérdeztünk rá, hanem lehetőséget adtunk arra, hogy a megkérdezettek négy szabályozási forma közül válasszák ki azt, ahogy szerintük helyes lenne az azonos nemű párok kapcsolatát jogilag szabályozni.

4. ábra: Az azonos nemű párok együttélését többféleképpen lehet szabályozni, ez országoként is eltér. Ön szerint hogyan kéne Magyarországon kialakítani az azonos neműek együttélésére vonatkozó szabályt?

Ebben a helyzetben a megkérdezettek ötöde mondta, hogy az egységes, minden emberre, nemétől függetlenül vonatkozó házasságot tartaná ideálisnak, míg 13 % a jelenlegi házassággal jogi értelemben azonos, de nevében más formát. Legtöbben, közel egyharmadnyi válaszadó szerint a jelenleg is érvényben lévő, bejegyzett élettársi kapcsolathoz hasonló szabályozás a megfelelő, és valamivel több, mint negyedük utasítja el az azonos nemű párok együttélésének bármilyen jogi formáját.

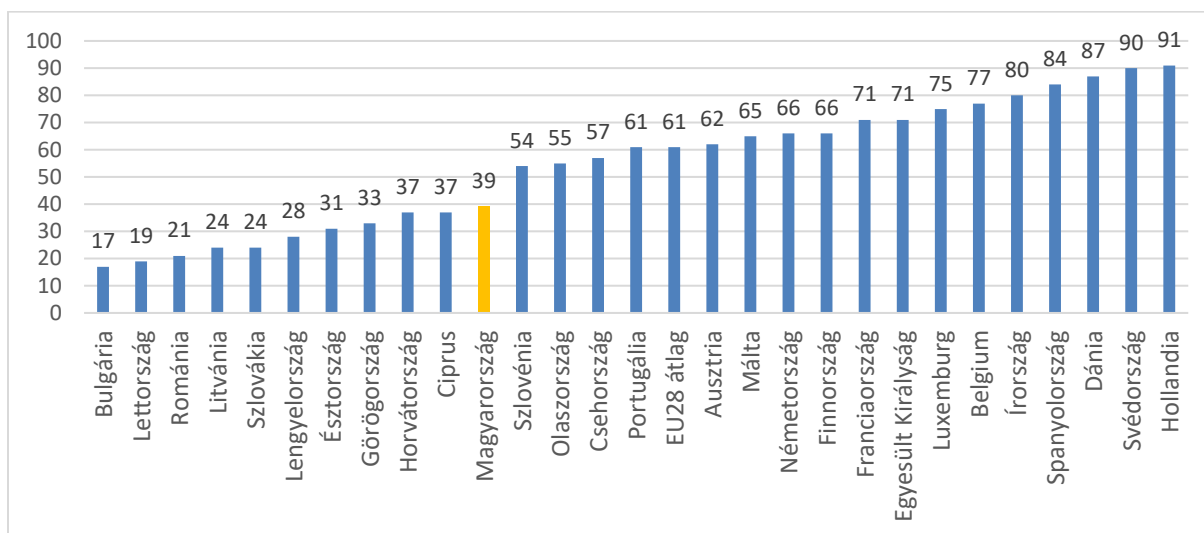
A témával kapcsolatos kutatási eredmények szerint az egyik legerősebb faktor, ami befolyásolja az azonos nemű párok házasságával kapcsolatos attitűdöt az, hogy az illető ismer-e olyan embert, akit ez a kérdés személyesen is érinthet. Azok körében, akiknek van LMBTQ barátja, ismerőse, jellemzően jóval magasabb akár a házasság, akár az örökbefogadás támogatottsága és általában is érzékenyebbek a szexuális kisebbség helyzetével kapcsolatos ügyekre.

5. ábra

A kutatás során a megkérdezettek valamivel több mint negyede nyilatkozott úgy, hogy van meleg, leszbikus, biszexuális barátja, vagy közeli ismerőse.

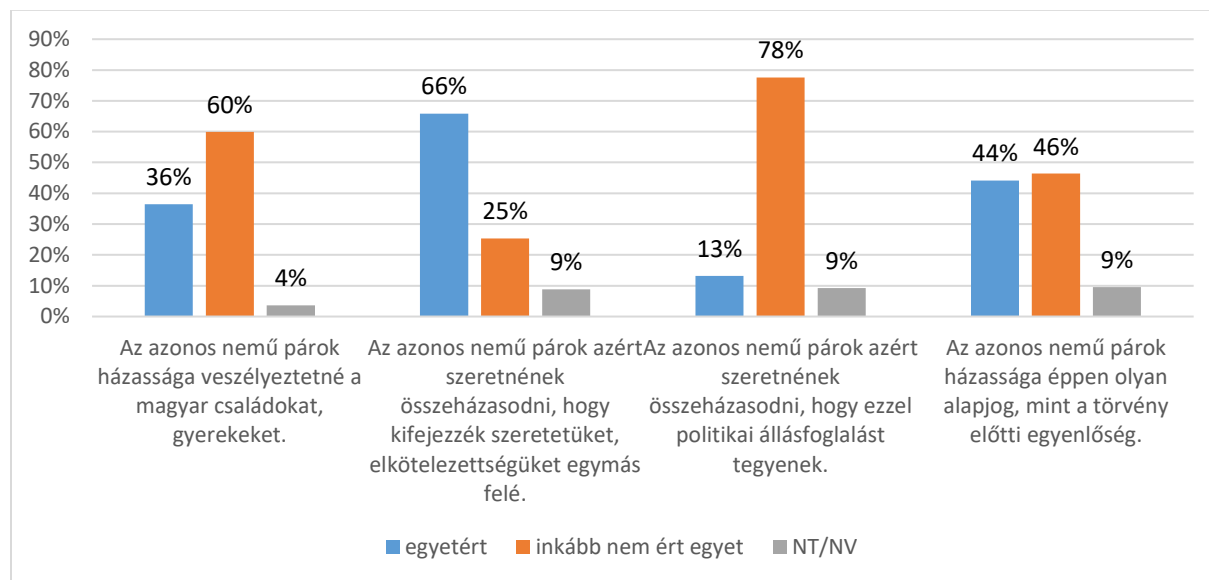
Az azonos nemű párok házasodásának kérdését 2015 tavaszán Eurobarometer kutatás is vizsgálta, így nemzetközi környezetben is el tudjuk helyezni a magyar adatokat. Az EU-s fókuszú kutatás némiképp másként kérdezett ugyanerre a kérdésre azzal, hogy nem csak a felmérésben részt vevők saját országára, hanem általában Európára kérdezett rá (*Az azonos nemű emberek házasságkötését engedélyezni kellene egész Európában*), de ezzel együtt is jó összehasonlítási alap. Akkor a magyar megkérdezettek 39 százaléka felelt igennel, ez nagyságrendileg megegyezik a most mért 36 százalékkal. Ezzel a 39 százalékos eredménnyel a régió több országát is megelőzzük, lemaradunk viszont a szlovák és cseh társadalomtól. Az ábrán jól látszik, hogy „utánunk” jön egy nagyobb ugrás – Magyarországot követően csak olyan országok vannak, ahol az engedélyezés a többségi álláspont.

6. ábra: Az azonos nemű emberek házasságkötését engedélyezni kellene egész Európában. Egyetértő válaszok aránya országonként. Forrás: Eurobarometer 2015

Ez a 26 százalékos arány jóval magasabb, mint a legutóbb látott hasonló érték: ezt szintén a fent hivatkozott Eurobarometer kutatásból tudjuk. 2015 tavaszán arra a kérdésre, hogy „Ön barátkozik-e vagy van-e kapcsolata a meleg, leszbikus vagy biszexuális emberekkel?” 14 % válaszolt igennel. Ez az érték akkor a harmadik legalacsonyabb volt az EU országai között – több hasonló, korábbi kutatással egybehangzóan láttuk azt, hogy a magyarok között kifejezetten alacsony azok száma, akik személyesen ismernek meleg, leszbikus vagy biszexuális ismerőseket.

A 26 százalékos arány mindenesetre azt vetíti előre, hogy Európához hasonlóan itthon is nő az LMB emberek láthatósága.

7. ábra: A válaszok megoszlása a teljes népességen belül

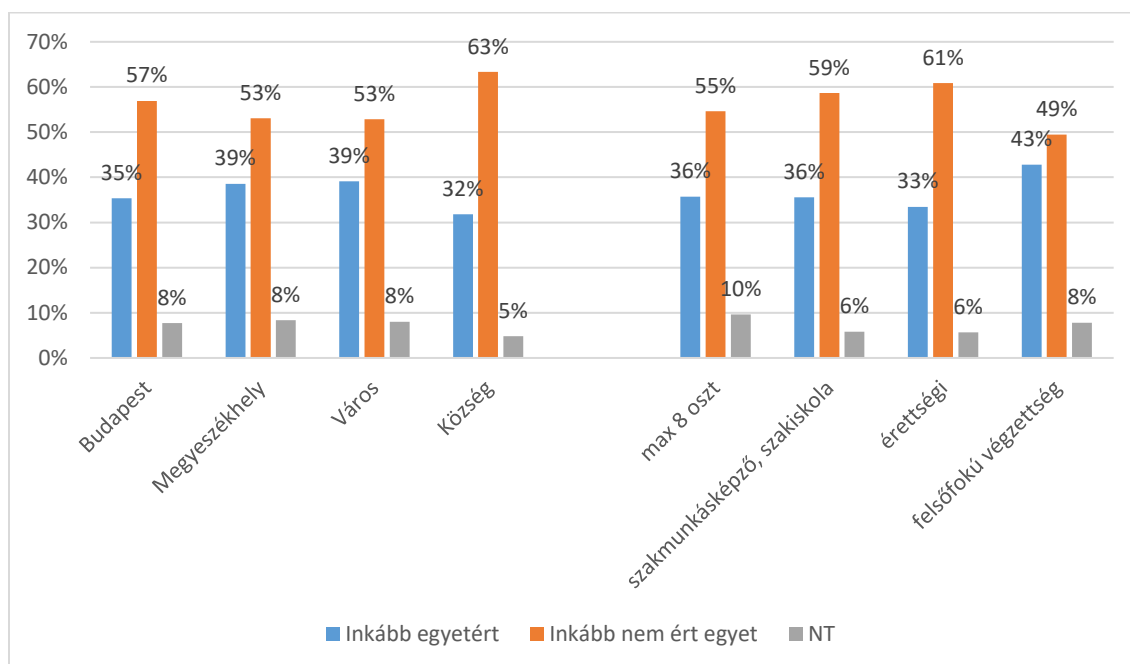
Az azonos nemű párok házasságának több kérdést is feltettünk, amelyek segítségével jobban érthetjük a támogatás, vagy ellenzés hátterét. A válaszadók 60 %-a szerint az azonos nemű párok házassága nem veszélyeztetné a magyar családokat és gyerekeket, és hasonló arányban, kétharmadnyian gondolják, hogy az azonos nemű párok azért szeretnének összeházasodni, hogy kifejezzék szeretetüket, elkötelezettségüket egymás felé. Mivel a kérdés egyre inkább a politikai térben is értelmeződik, rákérdeztünk arra is, hogy mit gondolnak a válaszadók arról a feltételezésről, miszerint az azonos nemű párok politikai állásfoglalásból szeretnének összeházasodni: ezt a döntő többség, közel 78 % elutasítja. Az egyik legmegosztóbb eredmény a házasság, mint törvény előtti egyenlőséghez hasonló alapjog értelmezésében látszik: 46% egyetért ezzel, míg 44% nem tartja alapjognak az azonos neműek házasságát.

Az egyenlő házasság támogatásának háttere

A következőkben azt vizsgáljuk, hogyan függnek össze bizonyos szocio-demográfiai változók az 'Az azonos nemű párok házasságát engedélyezni kellene' állítással kapcsolatos egyetértéssel. A

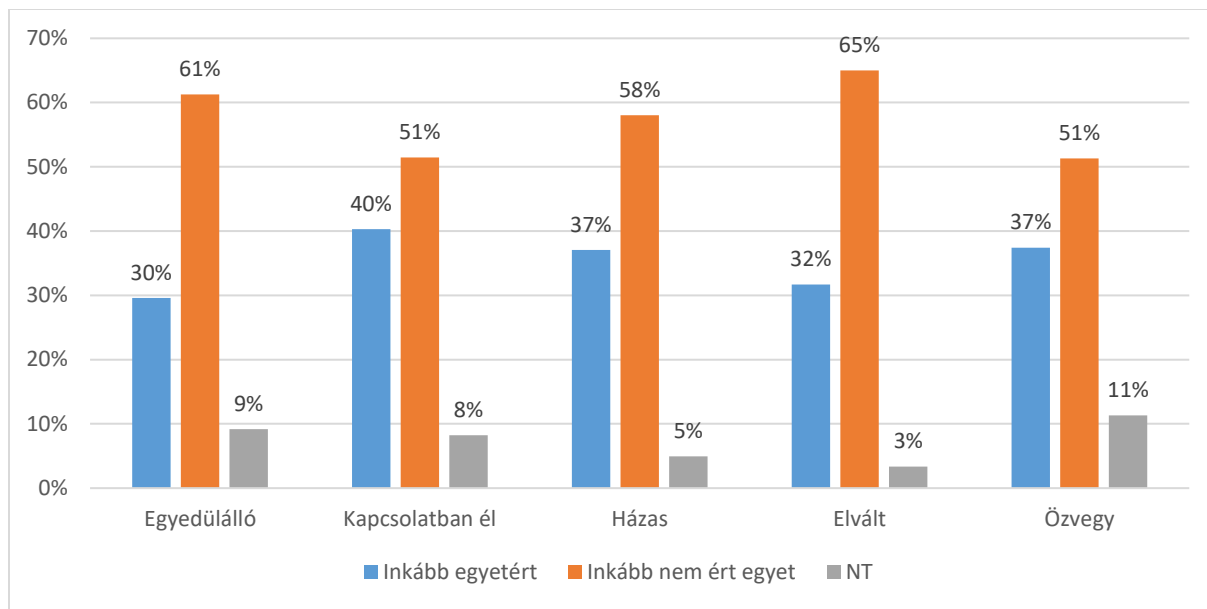
lakóhely szerinti adatokat látva talán meglepő, de nem az általában liberálisabbnak, társadalmi kérdésekben progresszívbabbnak gondolt fővárosi válaszadók, hanem a megyeszékhelyi, illetve városi válaszadók értettek egyet az azonos nemű párok házasságának engedélyezésével a legmagasabb arányban (mindkét csoportban 39 %), szemben a budapestiek 35, és a községekben lakók 32 %-ával.

Az iskolázottság esetében a diplomások között vannak a legtöbbben az egyet értők, 43 százaléknyan, az alacsonyabb végzettségűek 33-36 közötti arányához képest jóval többen.

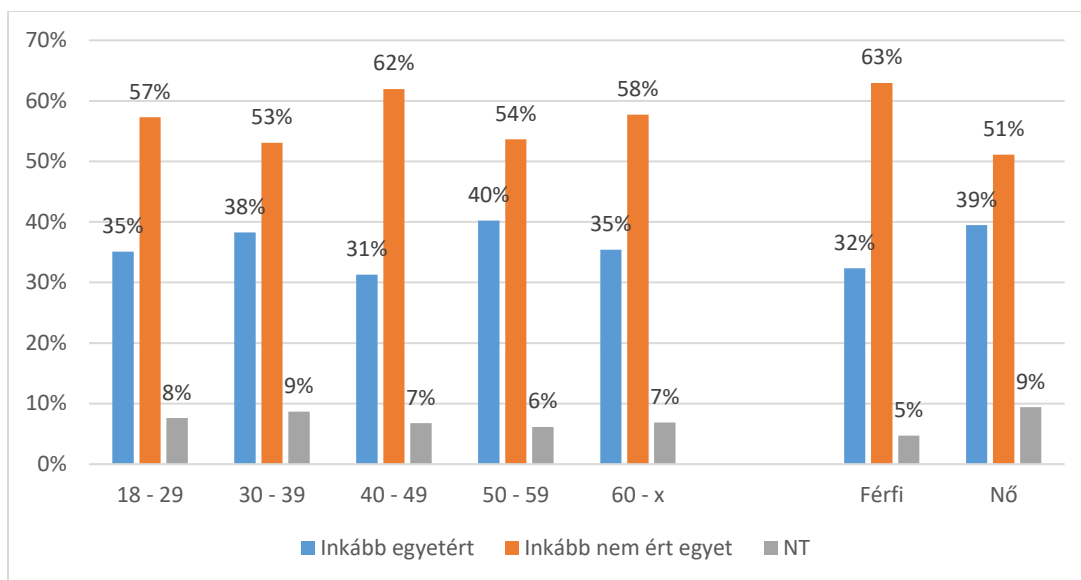
8. ábra: Az azonos nemű párok házasságát engedélyezni kellene. Válaszok megoszlása lakóhely és iskolai végzettség szerint

A kapcsolatban élők az átlagnál támogatóbbak a házasság esetében, míg az egyedülállók kevésbé azok, a házasok pedig a társadalmi átlagot hozzák, tehát esetükben sincs nagyobb elutasítás, amely saját pozíciójuk feltéséből adódhatna.

9. ábra: Az azonos neműek házasságát engedélyezni kellene. Válaszok megoszlása családi állapot szerint

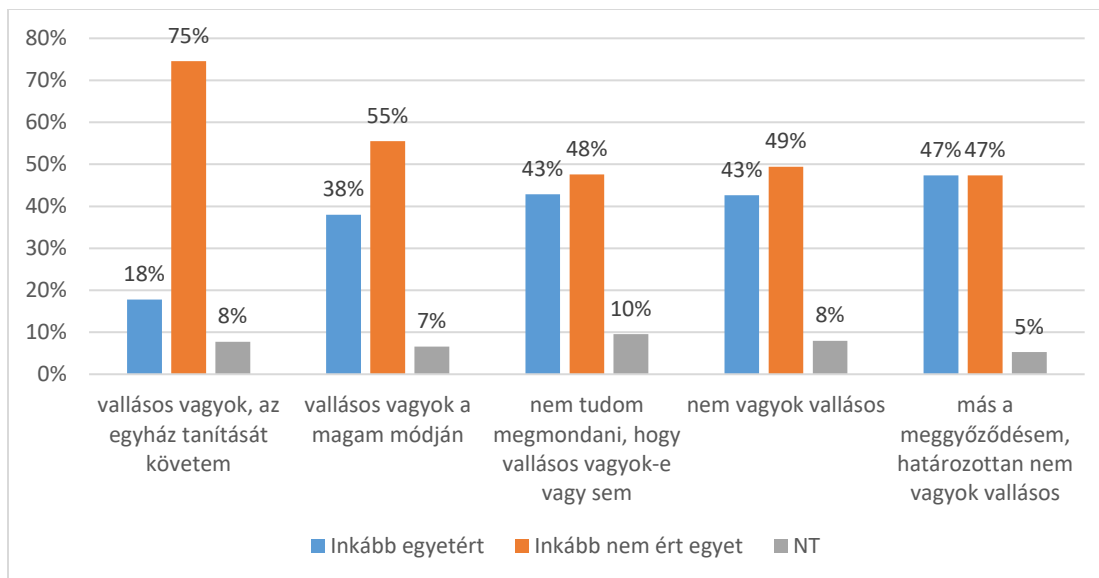
A válaszok korosztály szerinti megoszlását nézve az látszik, hogy a leginkább az 50-59 közöttiek értenek egyet az azonos neműek házasságának engedélyezésével, legkevésbé pedig a 40-49 közöttiek. Mind a legfiatalabbak, mind a legidősebbek azonos arányban, 35 százaléknyan támogatják azt. A nemzetközi kutatások alapján a legtöbb országban a fiatalok jóval támogatóbbak az azonos nemű párok házasságával kapcsolatban, mint az idősebbek, Magyarország azonban hagyományosan kivételt képez. A magyar fiatalok véleménye más témákban is jobban hasonlít az idősebb generációk véleményéhez – konformistábbak európai kortársaiknál.

10. ábra: Az azonos nemű párok házasságát engedélyezni kellene. Válaszok megoszlása korosztály és nemi szerint

Jól látható különbséget mutatnak a válaszadók nemük alapján: a nők között közel negyven százaléka támogatja az egyenlő házasságot, míg a férfiaknak csupán a harmada. Ráadásul a nőknél az ellenzés is jóval alacsonyabb, ennek oka a „nem tudja” válaszok magasabb, 9 százalékos aránya.

Az egyik legnagyobb befolyással rendelkező tényező az egyenlő házasság megítélésére a vallásosság mértéke és formája. Messze a legmagasabb arányban azok utasítják el az azonos nemű párok házasságát (túlnyomó többségben, 75 százaléknyan), akik az egyház tanítása szerinti vallásosnak tartják magukat. Az „egyházian” vallásosság ebben az esetben fontos kitétel, hiszen azok, akik a maguk módján vallásosak, a kérdés megítélésében lényegében a társadalmi átlagot hozzák.

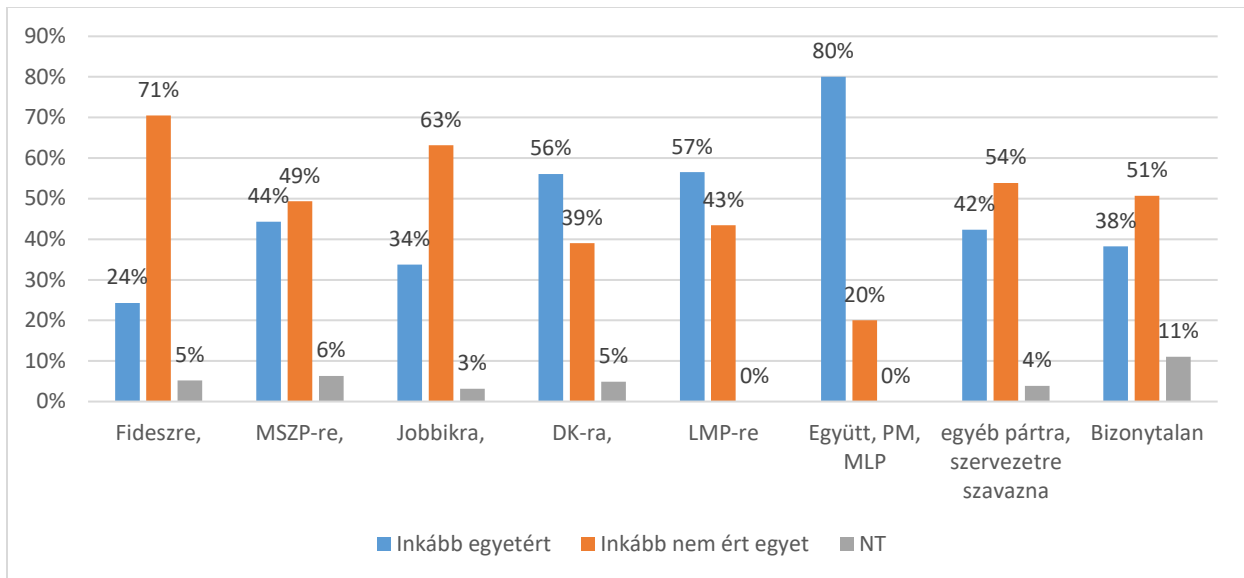

11. ábra: Az azonos nemű párok házasságát engedélyezni kellene. Válaszok megoszlása vallásosság szerint

Az elutasítás aránya jóval alacsonyabb a többi, kevésbé vallásos csoportban, ráadásul azok körében, akik határozottan, felvállaltan nem vallásosak, a támogatók és ellenzők szintje összeér. A vallásosság kiemelt szerepét tehát az mutatja, hogy mind a kiemelten hívők, mind a tudatosan nem-vallásosok csoportja lényegesen eltérő véleménnyel bír – előbbieket a leginkább elzárkózó, utóbbiak a leginkább támogató közeg.

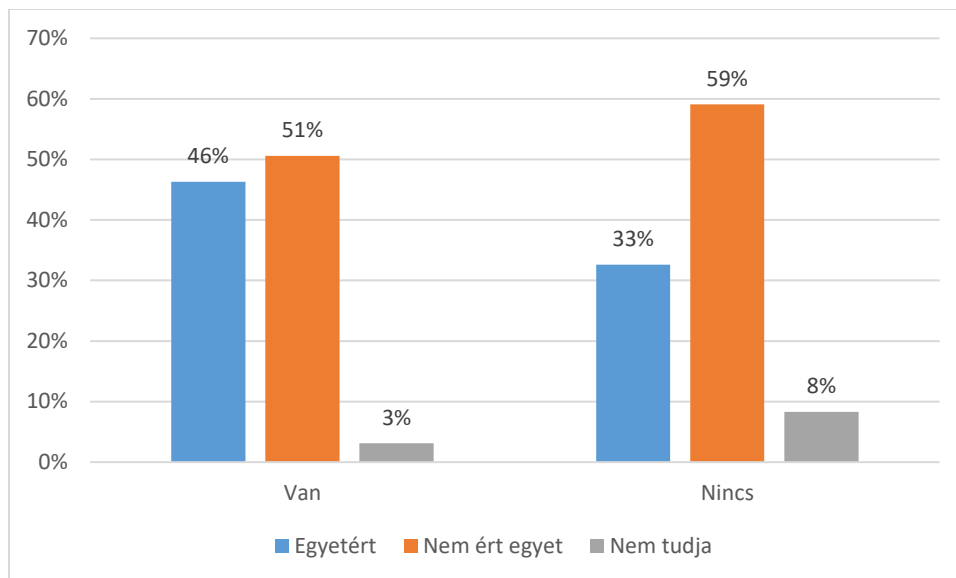
A vallásosság mellett a pártszimpátiával jelennek meg alapvető különbségek az egyenlő házasság támogatását illetően: a törésvonal elsősorban bal- és jobboldali pártok között húzódik, de oldalon belül is látunk különbségeket. A legelutasítóbbak a Fideszre szavazók voltak a felmérés idején: tízből hét kormánypárti szavazó ellenezte az azonos nemű párok házasságának lehetőségét. A skála másik végét az Együtt, PM és Liberálisok szimpatizánsai adják¹: ebben a körben 80 százalékos az egyenlő házasság támogatottsága. Abszolút többségben vannak a jogkiterjesztés hívei továbbá a DK és az LMP táborában is, míg az MSZP szavazói a leginkább megosztottak: 44 százalékuuk támogató, 49 százalékuuk ellenző. A Jobbik esetén egyharmad-kétharmad ugyanez az arány: a párt szavazóinak többsége tehát ellenzi az azonos nemű párok házasságát, azonban jóval több közöttük a támogató, mint a Fidesz táborában.

¹ A három párt szavazótáborát az alacsony elemszám miatt összevontan kezeltük.

12. ábra: Az azonos nemű párok házasságát engedélyezni kellene. Válaszok megoszlása pártpreferencia szerint

Számos kutatás igazolja, hogy ha valakinek van LMBTQ ember a baráti, ismeretségi körében, az növeli az LMBTQ emberek elfogadásának és jogkiterjesztésük támogatásának valószínűségét. Ezért azt is megvizsgáltuk, hogy azok a válaszadók, akiknek van meleg, leszbikus vagy biszexuális ismerőse (26 százalék), hogyan vélekednek az azonos nemű párok házasságáról. A teljes társadalomhoz képest jelentősen, 10 százalékponttal nagyobb arányban, 46 %-ban támogatják azt, ám még közöttük is az elutasítók vannak többségben. Azok között, akiknek nincs LMBTQ ismerőse vagy barátja, az átlagtól valamivel kevésbé voltak támogatóak.

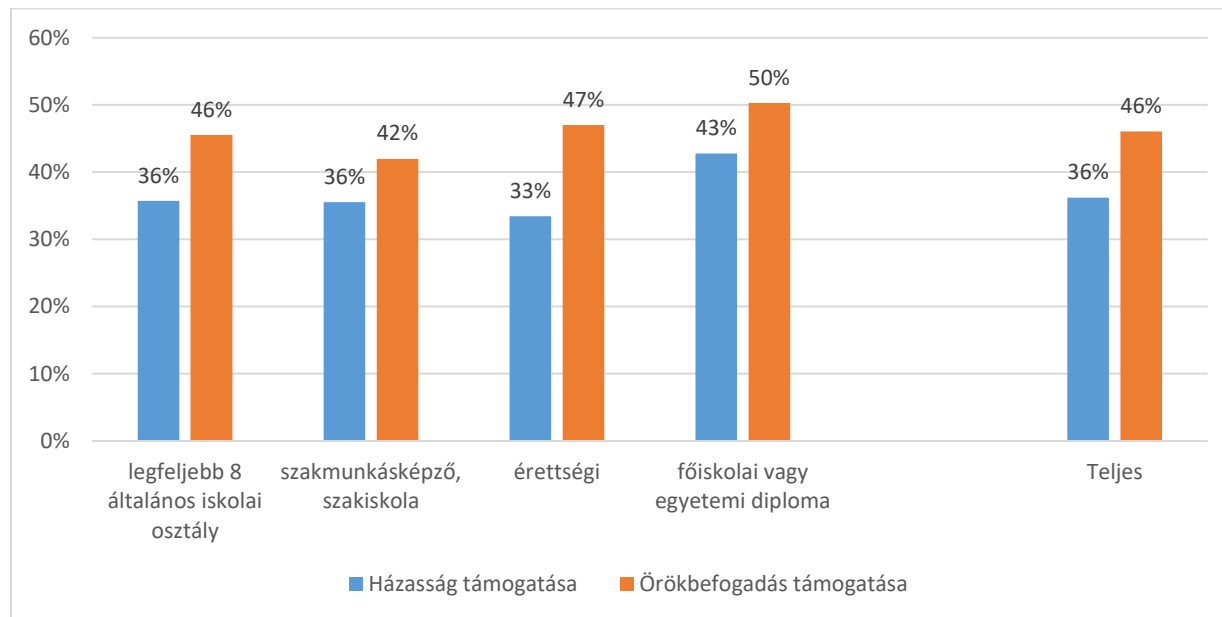
13. ábra: Az azonos nemű párok házasságát engedélyezni kellene. Válaszok megoszlása aszerint, hogy a válaszadónak van-e meleg, leszbikus vagy biszexuális ismerőse, barátja

Az örökbefogadás megítélése

Az azonos nemű párok örökbefogadáshoz való joga kapcsán már láttuk, hogy a teljes népességben a házasság 36 %-os támogatásához képest 10 százalékpontnyival többen vannak a támogatók, így ebben az esetben már majdnem egyenlő a támogatók és az elutasítók (47 %) aránya. A házassághoz hasonlóan az örökbefogadás támogatását a szocio-demográfiai háttér alapján is megvizsgáltuk, elsősorban a házasság támogatásán keresztül. Az azonos neműek házassága és a párok örökbefogadáshoz való joga támogatásának egymáshoz viszonyított aránya ugyanis bizonyos csoportokban figyelemre méltó különbségeket mutat.

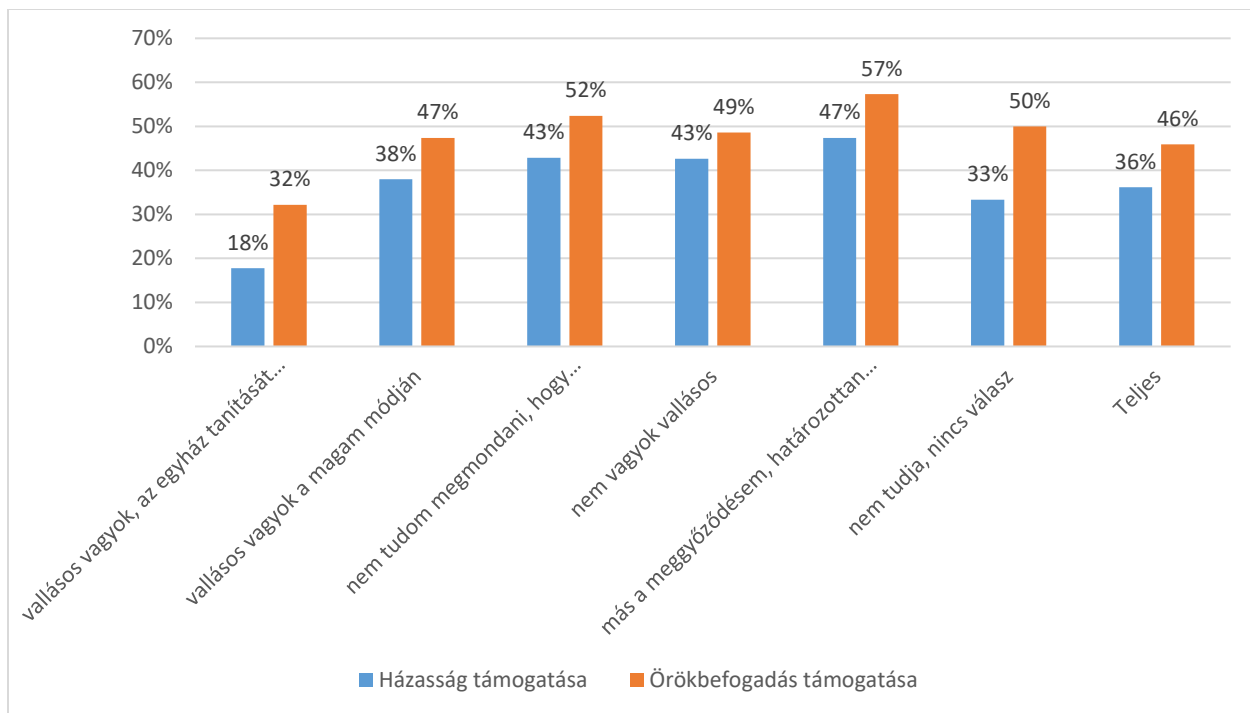
A településtípusok szerinti vizsgálat azt mutatja, hogy a községben lakók esetében nagyobb a különbség a két jog támogatása között, mint a többi csoportnál, vagyis az ő esetükben a házasság és az örökbefogadás támogatása jobban szétválik. A teljes népességben átlagosan 10 százalékponttal nagyobb az örökbefogadás támogatása, mint a házasságé, ez a különbség városi szinten 5 százalékpontnyira csökken, a községi szinten 14-re nő.

Életkor szempontjából egy esetben van nagyobb különbség a többi csoporthoz képest: a 30-39 közötti korosztályban a legkisebb különbség a házasság és az örökbefogadás támogatása között, vagyis valószínűleg ennek a korosztálynak a számára kapcsolódik össze leginkább a két jog.

14. ábra: Az azonos nemű párok házasságának és az örökbefogadás lehetőségének támogatása végzettség szerint

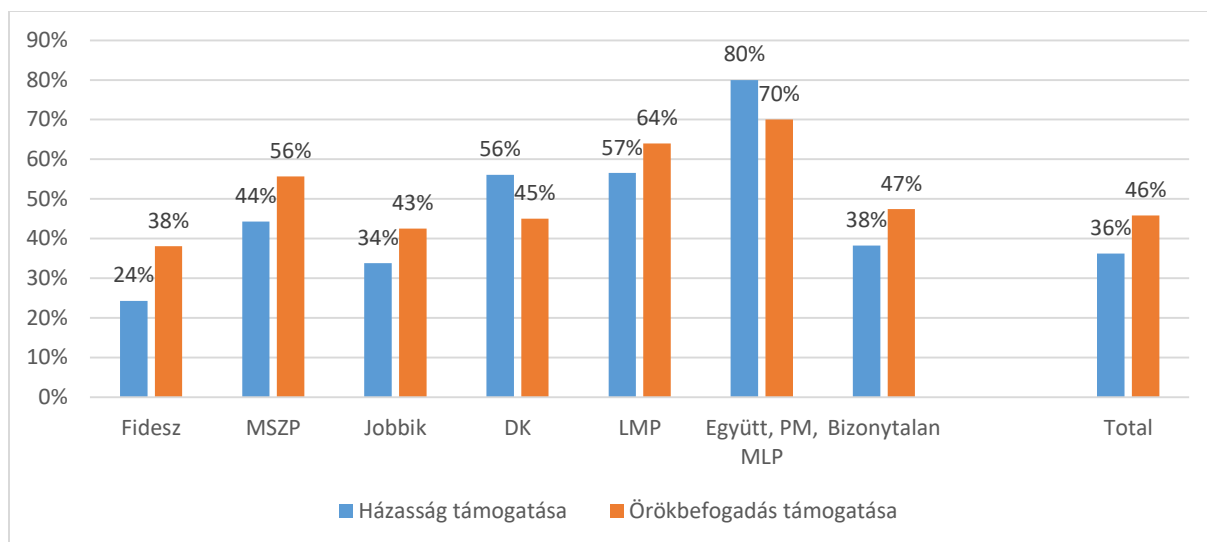
A végzettség szerinti bontás egy esetben mutat jelentős különbséget: a felsőfokú végzettségűek esetében a házasság támogatására vonatkozó kérdésre 8 százaléknyan nem válaszoltak, az örökbefogadásnál viszont csak 3 százalék volt ez az arány. A kevesebb bizonytalan ebben az esetben az elutasító válaszok magasabb arányával járt együtt.

15. ábra: Az azonos nemű párok házasságának és az örökbefogadáshoz való jogának támogatása végzettség szerint

Pártpreferencia szempontjából két érdekes eredményt figyeltünk meg: a Fidesz szavazók esetében szintén nagyobb a különbség a két jog támogatása között, és az örökbefogadást relatíve többen támogatják a házassághoz képest, mint a több csoportnál.

A DK esetében viszont fordított az összefüggés: körükben a házasságot arányaiban számottevően többen támogatják, mint az örökbefogadást.

16. ábra: Az azonos nemű párok házasságának és az örökbefogadáshoz való jogának támogatása pártpreferencia szerint

Együttjárások

A társadalmi attitűdök jobb megértése érdekében nem csak az egyes állítások háttérét vizsgáltuk meg, hanem egymáshoz való viszonyukat is. A fent részletesen ismertetett két szempont, a házasság és örökbefogadás támogatottsága mellett együttjárás szempontból is érdekes: azaz kik azok, akik egyidejűleg támogatják vagy épp ellenzik mindkettőt – és mennyien vannak, akik megállnak egyiknél vagy másiknál. A felmérés szerint a társadalom bő negyede, 27 % támogató mind a házasság, mind az örökbefogást illetően, míg bő harmada elutasítja mindkettőt. Köztes kategóriába esik a válaszadók negyede – 8 százaléuk a házasságot támogatja, de az örökbefogadást nem, míg 17 százaléuk fordítva gondolja: a házasságra nemet, az örökbefogadásra igent mondana.

	Örökbefogadás-támogató	Örökbefogadás-elutasító	Nem tudja
Egyenlő házasság-támogató	27%	8%	1%
Egyenlő házasság-elutasító	17%	37%	3%

Nem tudja	3%	1%	3%
-----------	----	----	----

17. ábra: Az azonos neműek házasságának és az örökbefogadás lehetőségének támogatása

Ahogy a tanulmány elején is jeleztük, külön hangsúlyt fektettünk arra, hogy megismerjük a magyar társadalom házassághoz fűződő viszonyát: mennyire jelenik meg elvárásként egy kapcsolat vagy családtervezés esetén. A kutatás alapján a magyar társadalom abszolút többsége sem az együttéléshez, sem a gyerekvállaláshoz nem tartja szükségesnek a házasságot: 54 százalék nyilatkozott következetesen így. Szigorúan házasságpárti álláspontot 13 százalék vallott: ők egyidejűleg utasították el, hogy ne lenne kivetnivaló a házasságon kívüli együttélésben és értettek egyet azzal, hogy a gyerekvállaláshoz is mindenképp házasságot kell kötni. A magyarok negyede képvisel köztes, megengedő álláspontot: az együttéléshez nem kell házasság, de a gyermekvállaláshoz már igen.

		Akik gyereket szeretnének, azoknak mindenképp házasságot kellene kötniük.		
		Egyetért	Nem ért egyet	Nem tudja
Semmi kivetnivaló nincs abban, hogy egy pár együtt él házasság nélkül.	Egyetért	26%	54%	1%
	Nem ért egyet	13%	4%	0%
	Nem tudja	1%	1%	0%

18. ábra: Válaszok megoszlása a teljes társadalmon belül

Az azonos nemű párok szabadsága szempontjából alapvető kérdés, hogy mennyire élhetik meg szabadon önmagukat és párkapcsolatukat: zavarja-e ez a társadalmat. Ez a kérdés ugyanakkor nem áll önmagában: sokan nem kifejezetten az azonos nemű párok ellen, hanem mindenféle szabadtéri érzelmekifejezés ellen tiltakoznak. A kutatás során ezért kérdeztünk rá külön egy

férfi és egy nő, illetve az azonos nemű párok ilyen jellegű megítélésére. Az alapadatok azt mutatták, hogy az azonos nemű párok érzelm kifejezése közel kétszer annyi embert zavar: a két kérdés egyidejű vizsgálata viszont arra mutat rá, hogy minden ötödik válaszadót minden ilyen zavar – nemektől függetlenül. Ezzel szemben egy nagyobb kisebbség áll: a magyarok 30 százalékát sem a heteroszexuális, sem az azonos nemű párok nyilvános érzelm kifejezése nem zavarja. A legnagyobb csoportot ugyanakkor a társadalom azon szegmense adja, akit csak az azonos párok esetén zavar a köztéri érzelm-kimutatás, míg egy férfi és nő esetén nem – ők 36 százaléknyan vannak.

		Zavar, mikor egy azonos nemű pár az utcán, köztereken, tehát nyilvános helyen is kimutatja érzelmeit, csókolózik vagy megfogja egymás kezét.		
		Egyetért	Nem ért egyet	Nem tudja
Zavar, mikor egy férfi és egy nő az utcán, köztereken, tehát nyilvános helyen is kimutatják érzelmeiket, csókolóznak vagy megfogják egymás kezét.	Egyetért	20%	10%	1%
	Nem ért egyet	36%	30%	2%
	Nem tudja	0%	0%	0%

19. ábra: A válaszok megoszlása a teljes társadalmon belül

		A meleg, leszbikus és biszexuális embereknek ugyanolyan jogokkal kellene rendelkezniük, mint a heteroszexuális embereknek.		
		Egyetért	Nem ért egyet	Nem tudja
A meleg, leszbikus vagy biszexuális embereket ma rendszeresen éri hátrányos megkülönböztetés Magyarországon.	Egyetért	32%	17%	3%
	Nem ért egyet	23%	14%	2%
	Nem tudja	4%	3%	3%

20. ábra: A válaszok megoszlása a teljes társadalmon belül

Ha megnézzük, hogy hogyan függ össze az erre a 'A meleg, leszbikus vagy biszexuális embereket ma rendszeresen éri hátrányos megkülönböztetés Magyarországon' állítással és az azonos nemű párok számára járó azonos jogokkal való egyetértés, azt látjuk, hogy egyharmadnyian vannak azok,

akik elismerik a hátrányos megkülönböztetést, és egyet is értenek az azonos jogokkal, és 23 százaléknyan, akik annak ellenére is támogatják az azonos jogokat (ebben az elvontabb formában), hogy szerintük nincs hátrányos megkülönböztetés. Van viszont 17 százaléknyi válaszadó, aki annak ellenére sem ért egyet az azonos jogokkal, hogy elismeri a megkülönböztetés tényét. Ebben az esetben valószínű, hogy sokak fejében nem kapcsolódik össze az azonos jogokon alapuló egyenlőség és a diszkrimináció tilalma.

Az esetleges okokat keresve megvizsgáltuk az azonos nemű párok házassága elleni egyik gyakori érv és az egyenlő házasságot alapjogként meghatározó állítás támogatásának összefüggését is. Azt tapasztaltuk, hogy a legtöbben, 37 százaléknyan azok vannak, akik szerint nem veszélyeztetné a családokat és gyerekeket, és alapjognak tartják az egyenlő házasságot, őket követik azok, akik ezzel szemben veszélyesnek tartják az azonos nemű párok házasságát a magyar családokra, gyerekekre nézve.

		Az azonos nemű párok házassága veszélyeztetné a magyar családokat, gyerekeket.		
		Egyetért	Nem ért egyet	Nem tudja
Az azonos nemű párok házassága éppen olyan alapjog, mint a törvény előtti egyenlőség.	Egyetért	7%	37%	1%
	Nem ért egyet	28%	18%	1%
	Nem tudja	2%	6%	2%

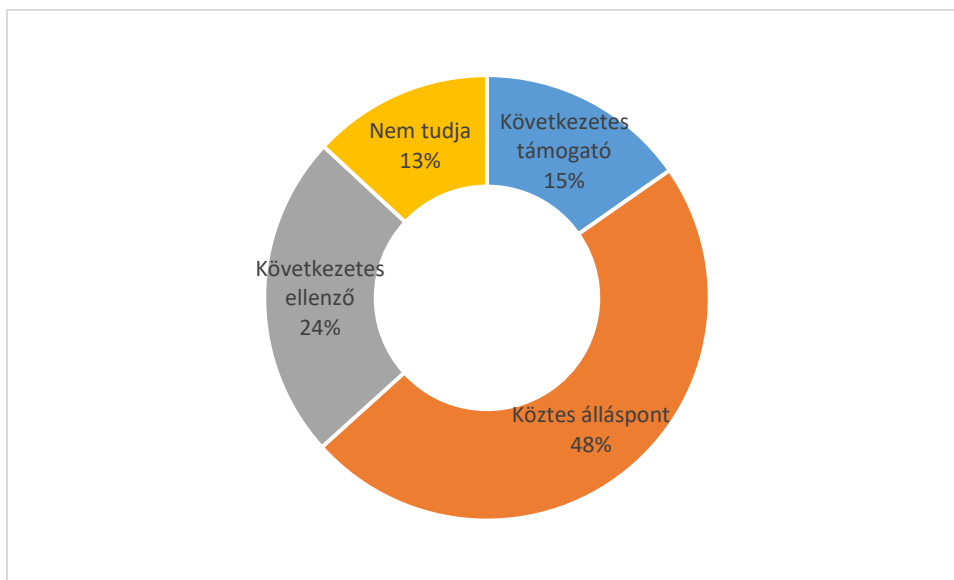
21. ábra: A válaszok megoszlása a teljes társadalmon belül

Következetes támogatók – következetes ellenzők

Megvizsgáltuk, hogy az egyes válaszadók mennyire következesen adták ugyanazt a választ, amikor csak az azonos nemű párok házasságának jogára vonatkozó állításról kellett dönteniük, illetve amikor az azonos nemű párok együttélésének jogi szabályozási formájáról kellett megmondaniuk, hogy melyiket tartják ideálisnak. Ebből kiderül, hogy kik azok, akik csak egy vagy-vagy helyzetben támogatják az egyenlő házasság gondolatát, és kik azok, akik több köztes

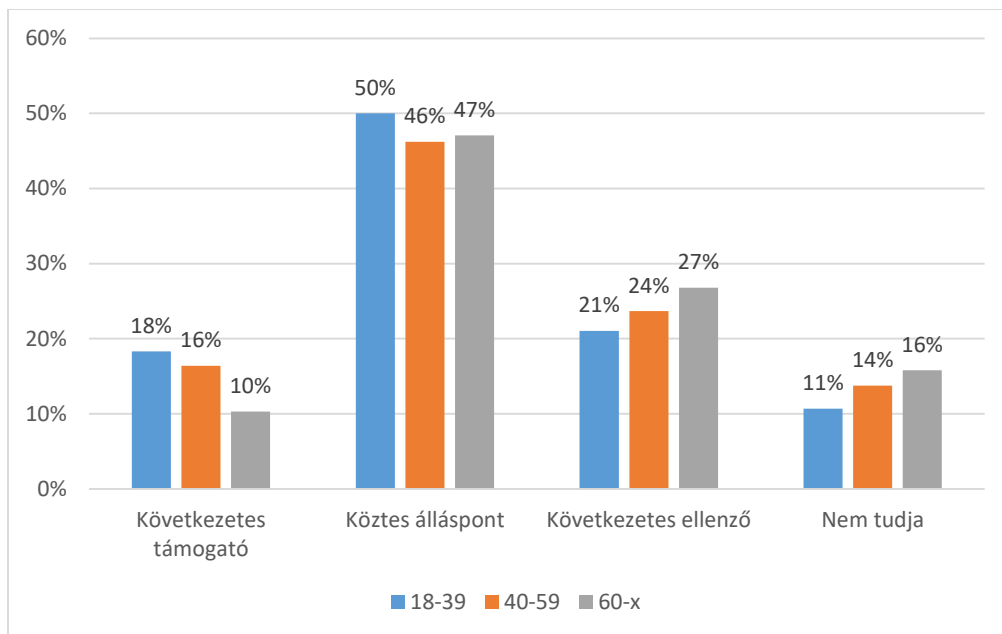
opció közül is következetesen kiállnak a teljesen azonos jogi formával. A másik oldalról: kik azok, akik nem csak elutasítják az azonos nemű párok házasságának lehetőségét, de egyenesen semmilyen más formában sem rögzítenék azt – azaz még a jelenlegi bejegyzett élettársi kapcsolatot sem feltétlenül támogatják.

Az adatok alapján kiderül, hogy 15 % tartozik az előbbi csoporthoz, tehát ők azok, akik teljesen vagy inkább egyet értenek az azonos nemű párok házasságának engedélyezésével, és a lehetséges variációk közül az egységes, minden emberre, nemétől függetlenül, egyformán vonatkozó házasságot választották. Ezzel szemben az utóbbi, következetesen elutasító csoportban a válaszadók 24 %-a sorolható. A társadalom legnagyobb részét a köztes állásponton lévők jelentik – ide soroltunk mindenkit, aki ugyan válaszolt mindkét kérdésre, de nem tartozott a következetes támogató vagy ellenző közé.

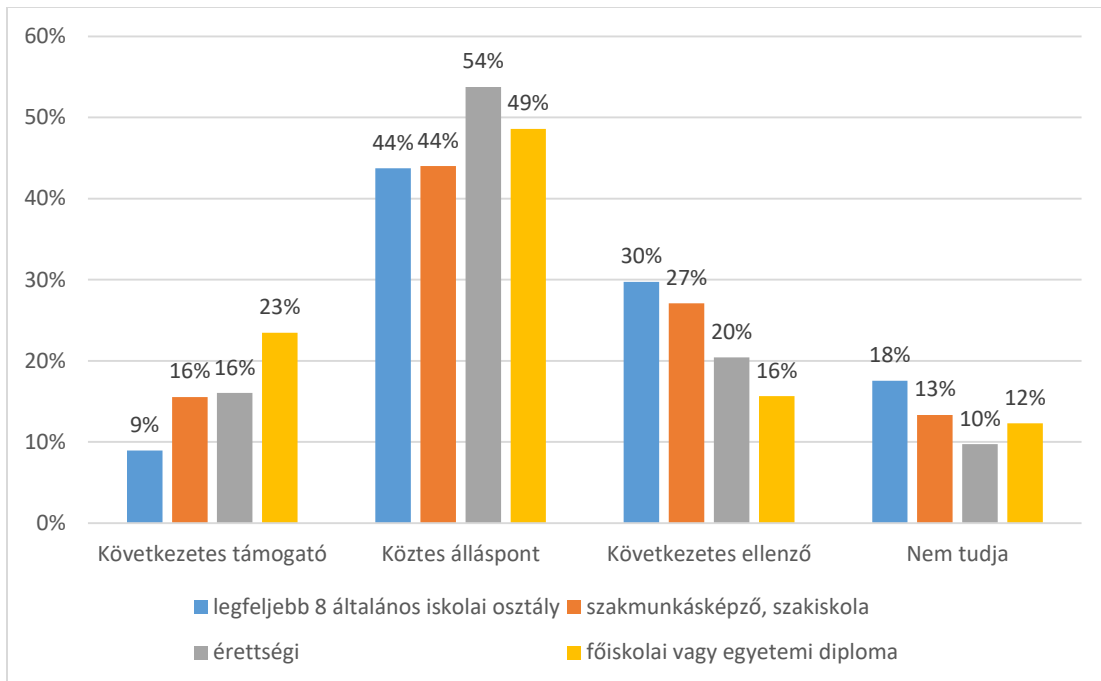
22. ábra: A válaszadók csoportosítása az azonos nemű párok házasságának támogatása alapján

Korosztály szempontjából mind a következetes támogatók, mind a következetes ellenzők között lépcsőzetes az összefüggés: az életkor előre haladtával csökken a támogatók és nő az ellenzők aránya. A fiatal között ezen kívül valamivel magasabb a köztes álláspontot adók aránya, míg a hatvan év felettek között azok vannak felülreprezentálva, akik egyik vagy mindkét esetben is a nem tudja opciót választották.

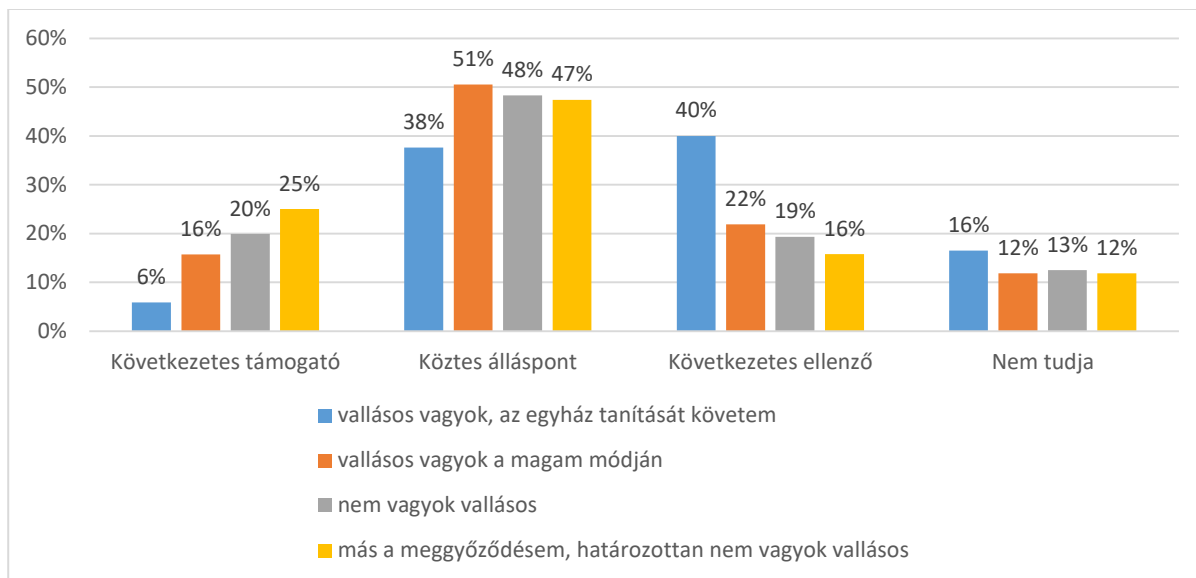
23. ábra: Az egyenlő házasság támogatói csoportjai, életkor szerint

Hasonló mintázatot mutat a végzettség szerinti különbség is: minél iskolázottabb valaki, annál magasabb arányban tartozik a következetes támogatók közé, míg az alacsonyabb végzettség jellemzően a következetes ellenzéssel jár együtt. A végzettség hatását jól mutatja, hogy a diplomások körében megfordul az össz-társadalmi arány és a következetes támogatók jóval többen vannak (23 százalék), mint a következetes ellenzők (16 százalék).

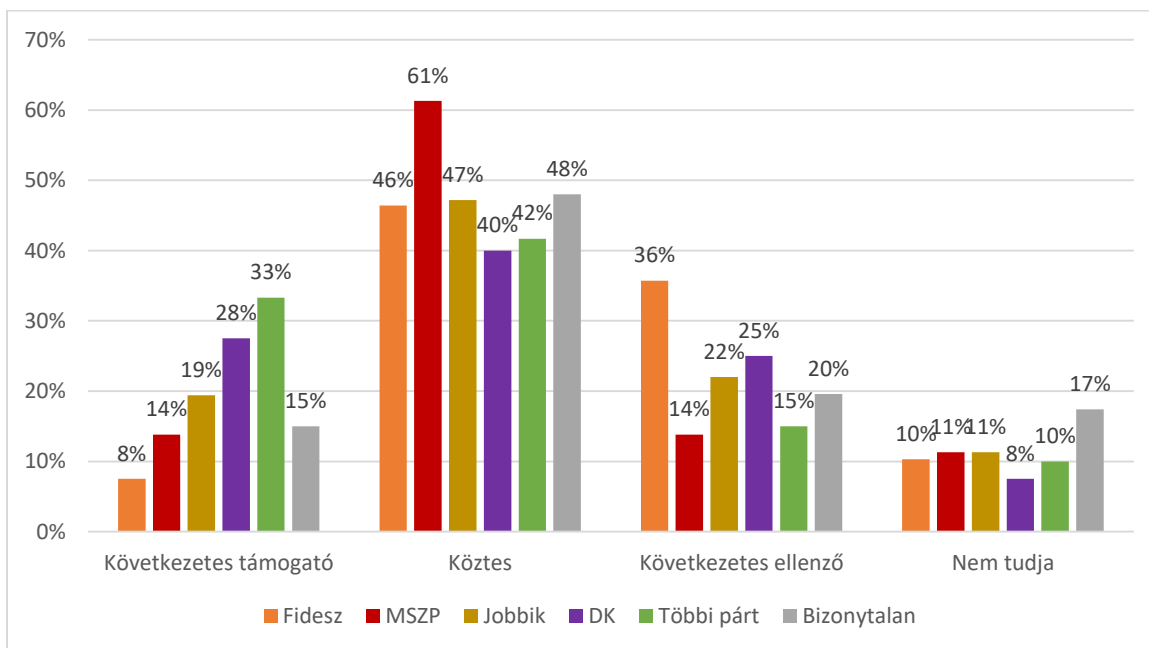
24. ábra: Az egyenlő házasság támogatói csoportjai, végzettség szerint

A vallásosság szerepe ennél a csoportosításnál is kijön: az egyházián vallásosok között kiugróan magas, 40 százalék a következetesen ellenzők aránya – ez több mint másfélszerese a teljes mintában látott 24 százaléknak. Az is jól látszik, hogy a vallásnak nem önmagában, hanem az egyházon keresztül van jelentősége – a köztes állásponon lévőknel is ezen a ponton van a törés. A határozottan nem vallásosok körében pedig éppen olyan magas (több mint másfélszeres) a következetes támogatók aránya, mint amit az ellenzők és egyházián vallásosok összefüggésében láttunk.

25. ábra: Az egyenlő házasság támogatói csoportjai, vallásosság szerint

Pártpreferencia szempontjából azt látjuk, hogy a legkevesebb következetes támogató, és egyben legtöbb következetes ellenző a Fidesz szavazói között van – előbbi a tábor 8, utóbbi 36 százalékát jelenti. A csoportosítás alapján a Jobbik szavazóinak nagyobb aránya tartozik a következetes támogatók közé (20 százalék), mint az MSZP esetén (14 százalék).

26. ábra: Az egyenlő házasság támogatói csoportjai, pártpreferencia szerint

A szocialista szavazók ugyanis elsősorban a köztes álláspontot vallók körében felülreprezentáltak: jellemzően ők azok, akik a vagy-vagy kérdésre nagy arányban álltak ki a házasság mellett, ám a négy különböző opció közül kevésbé választották a teljes házasságot és inkább húztak a házasságot jogokkal, de más néven. Ezt erősíti az is, hogy a Jobbik a következetes ellenzők között is előzi az MSZP-t: a Jobbik szavazói ebből a szempontból tehát polarizáltabbak. Ugyanez igaz a Demokratikus Koalíció szavazóira is: köztük a legalacsonyabb a köztes álláspontot vallók aránya (40 százalék), viszont mind a következetes támogatók, mind a következetes ellenzők között a második legmagasabb arányt tudhatja magának.